

ПА РАБОЧУЮ ПРАФЕСІЮ — У... ГІМНАЗІЮ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Скажам, зараз яе вучні шчыруюць над рэалізацыяй эстонскага праекта — распрацоўваюць канструкцыі для дзіцячых пляцовак, якія будуць усталяваны ў правінцыйных мястэчках у Эстоніі, а затым самі і вырабляюць іх.

— Для нас вельмі важнае значэнне мае сацыяльны аспект праекта, бо ў цэнтры ўвагі — патрэбы дзяцей. Да таго ж гэтая праца вымагае сур'ёзных падыходаў да пытанняў захавання якасці і бяспекі, — падкрэслівае Хелена.

МУЗЫКА ПЛЮС КРЭАТЫЎНАСЦЬ

А побач з будучымі фрэзероўшчыкамі і зваршчыкамі навучаюцца і будучыя музыканты. Трэба патлумачыць, што ў Швецыі вельмі ганарачна сваёй музычнай адукацыяй, бо гэтая краіна трэцяя пасля ЗША і Вялікабрытаніі ў свеце па аб'ёмах грашовых паступленняў ад музычнага экспарту. Вядомыя амерыканскія і англійскія спевакі прыязджаюць у Швецыю, дзе для іх пішуць новыя песні, а шведскія прадзюсары прасоўваюць новы музычны прадукт на рынак.

Ці варта тлумачыць, чаму ў Оскарсхамне так ганарачна тым, што дваццаць гадоў таму менавіта іх гімназія трапіла ў кола навучальных устаноў, дзе было вырашана адкрыць музычны профіль.

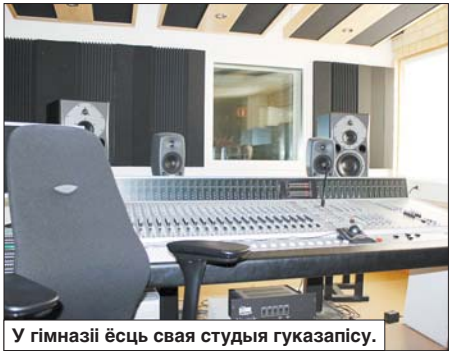
Кожны вучань, які яго выбірае, асвойвае як мінімум два музычныя інструменты плюс вывучае шэраг профільных музычных дысцыплін. Тут ёсць як навічкі (знаёмства з музычным інструментам можна пачаць увогуле з нуля), так і больш вопытныя вучні. Групы фарміруюцца ў залежнасці ад узроўню падрыхтоўкі падлеткаў.

— Зусім неабавязкова выбар музычнага профілю ў гімназіі азначае, што нашы вучні звязваюць сваю прафесійную будучыню менавіта з музыкай. Яны становяцца і ўрачамі, і вучонымі, а музыка дапамагае ім развівацца ўсебакова. Мы ў першую чаргу выхоўваем крэатыўных і творчых людзей, — падкрэслівае **настаўніца музыкі Крысціна Ліндвал**, — а з такімі якасцямі чалавек прасцей самарэалізавацца ў дарослым жыцці.

Дарэчы, у гімназіі ёсць асобны пакой са спецыяльнай камп'ютарнай тэхнікай, дзе будучыя музыканты і аранжыроўшчыкі могуць працаваць над кампазіцыяй, а таксама ўласная студыя гуказапісу.

У 20 ГАДОЎ — ЗНОЎ У ШКОЛУ

Між іншым, выбіраць у гімназіі той ці іншы профіль навучання зусім не абавязкова. Хтосьці з задавальненнем атрымлівае паралельна і агульную сярэднюю адукацыю, і прафесію (такіх прыкладна 30-40%

У гімназіі ёсць свая студыя гуказапісу.

ад агульнай колькасці старшакласнікаў), але пэўная частка вучняў першапачаткова нацэлена на працяг навучання ў вышэйшай школе. І ў іх ужо крыху іншая праграма навучання. Увогуле ўсе гімназічныя праграмы складаюцца з пэўнай колькасці курсаў. Некаторыя курсы, такія як англійская мова, з'яўляюцца абавязковымі для ўсіх напрамкаў. Вельмі папулярная ў гімназістаў тэарэтычная грамадазнаўчая праграма, якая адкрывае шырокія магчымасці пры выбары будучай спецыяльнасці ў вучні. Ніякіх дадатковых іспытаў пры паступленні ў гімназію не праводзіцца. Але калі колькасць жадаючых перавышае магчымасці гімназіі, на самых папулярных профілях можа адбывацца адбор па ацэнках за дзевяцігадовую школу.

Для беларусаў даволі дзіўна, што прыйсці вучыцца ў гімназію ў Швецыі можна да дваццаці гадоў. Таму ў 16-гадовых падлеткаў, якім пасля атрымання абавязковай дзевяцігадовай адукацыі не хацелася далей вучыцца, ёсць час перадумаць.

І нават старшакласнікі, якія асвойваюць у гімназіі рабочую прафесію, не адсякаюць для сябе шляхі для паступлення ў вучні. Вышэйшыя навучальныя ўстановы ў Швецыі ў залежнасці ад той ці іншай спецыяльнасці ўстанаўліваюць пэўныя патрабаванні да ўзроўню вывучэння таго ці іншага школьнага прадмета (усё гэта адлюстроўваецца ў «школьным атэстаце»). Ведаючы гэта, можна яшчэ ў старшых класах дабавіць сабе індывідуальна дадатковыя гадзіны па пэўных прадметах.

Больш за тое, нярэдка рашэнне паступаць у тую ці іншую вучні прыходзіць ужо пасля заканчэння гімназіі, і тады, каб падрасці да патрабаванняў вышэйшай школы, маладыя людзі зноў вяртаюцца сюды і «дабіраюць» патрэбныя веды па пэўных школьных прадметах. Для маладых людзей, якім ужо споўнілася 20 гадоў, пры гімназіі дзейнічае спецыяльнае аддзяленне для дарослых.

Дарэчы, навучанне ў Швецыі бясплатнае: як у школе, гімназіі (хоць у краіне дзейнічае таксама і сетка прыватных школ), так і ў вучні.

— Вельмі важна, што выбар, зроблены сёння, не абмяжоўвае магчымасці маладых людзей у будучыні, — падкрэслівае **дырэктар гімназіі Ніклас ХАМАР**, — і ў маладых людзей заўсёды ёсць магчымасць змяніць сваю адукацыйную траекторыю.

Надзея НІКАЛАЕВА.
Фота аўтара.
nikalaeva@vziasda.by

Медыяджунглі

«ВІКІПЕДЫЯ» — ТОЛЬКІ ТРАМПЛІН

Чаму так важна выхаваць у падлеткаў крытычнае стаўленне да любой крыніцы інфармацыі

У Швецыі ўжо шмат гадоў паспяхова рэалізуецца праграма медыяасветы: афіцыйна інтэравана ў нацыянальны вучэбны план. Такім чынам, няма неабходнасці прыдумляць розныя спекурсы і ламаць галаву, за кошт якога прадмета ўціснуць у навучальны план патрэбныя веды. Для павышэння медыяадукаванасці падыходзяць урокі географіі і гісторыі, хіміі і біялогіі. У навучальнай праграме занатавана, што педагогі павінны выкарыстоўваць на ўроках як мага больш прыкладаў, блізкіх вучням. Гэта могуць быць дасягненні спартсменаў, географічныя звесткі, паказчыкі ўзроўню беспрацоўя і гэтай далей. Каб абараніць дзяцей ад шкоднага ўздзеяння медыя, іх вучаць у школе адсейваць і аналізаваць медыяпаведамленні, распазнаваць маніпуляцыі, якія выкарыстоўваюцца пры стварэнні і перадачы інфармацыі рознымі СМІ, развіваюць у вучняў здольнасць знаходзіць праўдзівую і дакладную інфармацыю, назіральнасць і крытычнае мысленне.

Хуткая ці праўдзівая?

— Мы лічым, што трэба вельмі крытычна ставіцца да ўсяго, што мы бачым і што чытаем, асабліва ў інтэрнэце. Магчыма, праз колькі гадоў ужо не будуць друкавацца ні кнігі, ні энцыклапедыі, а ўсю інфармацыю можна будзе знайсці ў сусветным сеціве, — дзеліцца сваім бачаннем сітуацыі **настаўнік грамадазнаўства Оке НІЛЬСАН**. — Скажам, у Швецыі калісьці выдавалася нацыянальная энцыклапедыя, якая з 2000 года стала даступная ў інтэрнэце. Цяпер яна вельмі аператыўна абнаўляецца. Але, у адрозненне ад іншых інтэрнэт-крыніц, мы ведаем, хто над ёй працуе і нясе адказнасць за праўдзівасць выкладзенай на інтэрнэт-старонках інфармацыі. І звычайна стаўлю сваім вучням нездавальняючыя адзнакі, калі ў якасці адзінага рэсурсу інфармацыі яны выкарыстоўваюць «Вікіпедыю».

Трэба сказаць, што з самага свайго заснавання ў студзені 2001 года свабодная інтэрнэт-энцыклапедыя ператварылася ў прадмет крытыкі і нападкаў. Прычына ў тым, што практычна кожны можа ўносіць сваю лепту ў энцыклапедычны артыкул. «Wiki» ў перакладзе азначае «хуткі» — «хуткая энцыклапедыя». «Вікіпедыя» ствараецца добраахвотнікамі з усяго свету на 285 сусветных мовах. Усяго ў ёй прадстаўлена ўжо больш як 35 мільёнаў артыкулаў. Свабодная энцыклапедыя ўваходзіць у пяцёрку самых папулярных вэб-сайтаў у свеце.

Існуюць тысячы старонак, напоўненых недакладнай інфармацыяй. Нават стваральнікі праекта папярэджваюць, што «Вікіпедыя не гарантуе праўдзівасці». Тым не менш мільёны людзей усё роўна чэрпаюць факты і лічбы з гэтага рэсурсу, пачынаючы з інфармацыі для школьных хатніх заданняў і заканчваючы карпаратыўнымі прэзентацыямі.

Давярай, але правярай

У гімназіі горада Оскарсхамн студэнтаў вучаць, як правільна працаваць з «Вікіпедыяй» і як правяраць выкладзеную там інфармацыю. Самы актыўны ўдзел у гэтай рабоце прымаюць **супрацоўнікі школьнай бібліятэкі — Анет СВОД (дарэчы, журналіст па адукацыі) і Лінда КРУНСТОЛЬ**.

— Знайсці інфармацыю ў інтэрнэце нескладана. Складана яе адсартавачь, — кажа Анет. — Інтэрнэт-сторы ўяўляе сабой своеасаблівую кашу, дзе можна знайсці ўсё: і сайты ўльтраправых арганізацый, і блогі, і даведачныя рэсурсы, і сур'ёзныя навуковыя работы. У вучэбных планах шведскай школы запісана, што пасля заканчэння вучобы выхаванцы павінны валодаць навыкамі пошуку і адбору інфармацыі на лічбавых платформах. Усе пошукі нашых вучняў распачынаюцца ў Google, а значыць, яны аўтаматычна

Настаўнік грамадазнаўства Оке НІЛЬСАН: «Галоўнае — даць вучням інструменты, якія дапамогуць ім выжыць у інфармацыйных джунглях».

Выкладчык медыя, журналіст Коні БЛАМАНДЭР дэманструе створаны яго вучнямі часопіс.

На ўроку па медыяадукацыі.

трапляюць у «Вікіпедыю». Гэты даведачны рэсурс пошукавая сістэма прапануе ім у ліку першых. Падлеткі ўпэўнены, што ў Google можна знайсці ўсё, а калі яны чагосьці там не знаходзяць, значыць, гэтай інфармацыі няма нідзе ў прынцыпе. Зайшоўшы на «Вікіпедыю», непадрыхтаваны спажывец інфармацыі можа там проста захраснуць і ўжо далей нічога не шукаць. Вось чаму так важна выхаваць у падлеткаў крытычнае стаўленне да любой крыніцы інфармацыі.

Педагогі прапануюць сваім вучням пры пошуку інфармацыі ў інтэрнэце адказаць на шэраг пытанняў. **Кто стварыў гэту старонку? Ці можна ёй давяраць? Ці можа прадстаўленая на ёй інфармацыя адвяддаць рэчаіснасці? Перад вамі першакрыніца або перадрукаваная інфармацыя (бо пры шматразовым пераказе адной і той жа інфармацыі атрымліваецца гульня ў сапсаваны тэлефон)?**

Хто можа быць зацікаўлены ў гэтай інфармацыі? Ці ёсць у аўтара асабістая зацікаўленасць? Наколькі аб'ектыўная прадстаўленая інфармацыя або яна адлюстроўвае толькі адзін пункт погляду? Якая ў сайта мэтавая аўдыторыя?

— Мы просім вучняў звяртаць увагу, на якія крыніцы спасылаецца сайт, і не стамляемся паўтараць: ніколі не спыняйцеся на адной крыніцы інфармацыі, шукайце пацвярджэнне, супастаўляйце, каб пераканацца, што інфармацыя адпавядае рэчаіснасці. А «Вікіпедыю» апраўда на выкарыстоўваць як трамплін для далейшага пошуку інфармацыі, але затым трэба шукаць першакрыніцы (свабодная інтэрнэт-энцыклапедыя захоўвае інфармацыю пра ўсіх аўтараў, якія ўносілі ў артыкул карэкціроўкі) і пераходзіць на іх, — падкрэслівае Крысціна. — Яны часта вартыя ўвагі. У любым выпадку гэта лепш, чым іх вольны пераказ.

Валанцёры-добраахвотнікі

У Швецыі правялі даследаванне і ўстанавілі, што самымі актыўнымі аўтарамі «Вікіпедыі» з'яўляюцца маладыя мужчыны ва ўзросце да 25 гадоў, прадстаўнікі еўрапейскай расы, не жанатыя, без дзяцей, з тэхнічнай адукацыяй. А колькі інтэрнэт-кантэнт стварае пераважна адна група ў грамадстве, то і змест прадстаўлены ў ім пераважна аднабакова. Напрыклад, адна з любімых тэм, якую любяць карэктаваць добраах-

вотнікі, — парніковы эфект (ён займае пяты радок па частаце ўнясення карэкціровак).

Дарэчы: медыя-профіль — вельмі папулярны ў гімназістаў напрамак навучання, хоць зусім не многія збіраюцца звязаць сваё далейшае жыццё з журналістыкай. Лічыцца, што ён дае ўсебаковае развіццё. Старшакласні-

кі вывучаюць законы і правілы, па якіх жывуць медыя, даведваюцца, як медыя ўплываюць на грамадства, і наадварот, самі займаюцца стварэннем медыяпрадуктаў. У гэтым ім дапамагае прафесійны журналіст, які прыйшоў працаваць у школу, **Коні БЛАМАНДЭР**. Задача педагогаў і журналіста-прафесіянала — навучыць маладых людзей крытычнаму ўспрымання медыя, у тым ліку і праз стварэнне ўласных медыяпрадуктаў.

— Мы вучым нашых студэнтаў нікому не давяраць і ўсё пераправяраць. Гэта самае цяжкае — навучыцца адрозніваць праўду ад хлусні. Сваю задачу бачым у тым, каб даць маладым людзям інструменты, якія дапамогуць ім выжыць у інфармацыйных джунглях, — дадаў Оке Нільсан.

Надзея НІКАЛАЕВА.
Фота аўтара.
nikalaeva@vziasda.by

Мінск — Кальмар — Оскарсхамн — Мінск.